

20 De Romeinse overheersing

BINNENKOMER

Het gaat in deze les onder andere over de Septuaginta, de Griekse vertaling van het Oude Testament voor buitenlandse Joden die geen Hebreeuws (meer) konden lezen. Over het ontstaan van deze vertaling bestaat het volgende verhaal, dat zich afspeelt in Egypte. 'Farao Ptolemeus II betrad zijn reusachtige bibliotheek in Alexandrië. Trots bekeek hij de vele boekrollen. Hij vroeg aan zijn bibliothecaris of er een boekrol was die hij nog niet had. 'Ja,' zei de bibliothecaris, 'de bijbel van de joden ontbreekt.' Toen schreef Farao Ptolemeus een brief aan de hogepriester Elasar in Jeruzalem en vroeg hem om geleerden naar Alexandrië te sturen die de Griekse taal beheersten. Elasar stuurde hem 72 grijsaards, 6 van iedere stam. De koning gaf hun ieder een aparte woning op het eiland Pharos en nadat hij hun genoeg eten en drinken had gegeven sloot hij hun deuren. Omdat hij nog niet gezegd had waarom hij hen had laten roepen, ging hij ieder van hen apart zeggen: 'Vertaal de Thora van jullie meester Mozes voor mij in het Grieks'.

Toen kwam de Heilige Geest over hen en 72 dagen later waren de vertalingen klaar. Deze stemden woord voor woord overeen. Zo ontstond de vertaling van de 72, kortweg 70, in het Grieks Septuaginta genoemd. Tevreden over zijn nieuwe bibliotheekaanwinst stuurde Ptolemeus de vertalers met een rijke beloning naar hun vaderland terug.'

BIJBELSTUDIE

Mattheüs 22:15-22

1. Welke vraag stellen de Farizeeërs aan Jezus?
2. Wie heersten er over Israël? Waaruit blijkt dat?
3. Welk antwoord geeft Jezus aan de Farizeeërs?
4. Wat heeft deze geschiedenis ons te zeggen?

INFORMATIE

Bezet gebied

In de tijd waarin de Heere Jezus leefde, waren de Joden niet meer de baas in hun eigen land, maar de Romeinen.

In Jeruzalem heerste geen zoon van David, maar een vriend van de Romeinen: de Edomiet Herodes. Later werd de band met Rome nog sterker aangehaald. Er kwam een stadhouder. Verschillende stadhouders kennen we: Pontius Pilatus, Felix en Festus.

De nakomelingen van Herodes de kindermoordenaar kregen de heerschappij over kleinere delen van Israël, bijvoorbeeld

Galilea. Zij heetten ook vaak Herodes. Alleen Herodes Agrippa I heeft nog een paar jaar over héél Israël geregeerd.

Een stukje geschiedenis

Na de terugkeer uit de ballingschap waren de Joden nog steeds onder de macht van de Perzen. Ze mochten wel terugkeren naar hun vaderland, maar daarmee waren ze nog niet zelfstandig geworden! Na de Perzen heersten achtereenvolgens de Grieken, de Egyptenaren en de Syriërs over Israël.

Deze laatsten waren zo wreed en goddeloos dat de Joden in opstand kwamen. We noemen deze opstand de Makkabeeënstrijd (vanaf 167 v. Chr.). De Makkabeeën hadden succes en gedurende ongeveer honderd jaar was Israël bevrijd van de vijanden. Maar toen kwamen de machtige Romeinen! De Romeinse generaal Pompeïus veroverde Jeruzalem (in 63 v. Chr.). Hij ging zelfs het heilige der heiligen binnen. Sinds die tijd waren de Romeinen heer en meester in Israël.

538 v. Chr. 333 v. Chr. 165 v. Chr. 63 v. Chr. 70 n. Chr.

Perzen	Grieken	Makkabeeën	Romeinen	

Herodessen in de Bijbel

- Herodes de Grote (vader), de kindermoordenaar, † 4 voor Chr. Hij heeft onder meer de tempel verfraaid.

Archeláús (zoon), † 6 na Chr.

Zie Mattheüs 2:22

- Herodes Antipas (zoon), † 39 na Chr. Hij is de moordenaar van Johannes de Doper en regeerde over Galilea.

- Herodes Filippus (zoon), † 34 na Chr. Regeerde over Iturea en Trachonitis (Lukas 3:1).

- Herodes Agrippa I (kleinzoon), † 44 na Chr.

Hij regeerde over heel Israël. Zie over hem Handelingen 12.

- Herodes Agrippa II (achterkleinzoon), † 92/93 na Chr. Paulus verschijnt voor hem in Handelingen 25.

Vernedering

De overheersing van de Romeinen was voor de Israëlieten vernederend. Ze moesten aan Rome bijvoorbeeld belasting betalen, die de tollenaars ophaalden. Deze mensen waren daarom erg gehaat.

Ook bij de geboorte van de Heere Jezus bleek de macht van de keizer in Rome. Jozef en Maria moesten op zijn bevel naar Bethlehem om zich te laten inschrijven.

De verwachting van de Messias

Vele Joden zagen uit naar de Messias. Hij zou hen van de gehate Romeinen bevrijden! Helaas vergaten ze daarbij dikwijls dat de beloofde Messias geen aardse vorst zou zijn. Hij zou het volk verlossen van satan en van hun zonden; om Zijn koninkrijk binnen te gaan, moest je je bekeren. Daar hadden velen geen oren naar, en daarom stootten ze zich aan de prediking van Jezus. Gelukkig waren er ook anderen, die de Heere Jezus echt lief kregen.

Verschillende groepen

Sommige Joden waren de verdrukking door de Romeinen zo zat, dat ze naar de wapens grepen. We noemen zulke opstandelingen **Zeloten** (= ijveraars, fanatici). Bar-Abbas was zo iemand. Ongeveer veertig jaar na Christus' dood hebben deze mensen het volk opgezweept om een openlijke oorlog tegen de Romeinse bezetting te beginnen. Deze oorlog, die eerst goed verliep, had voor het Joodse volk een rampzalige afloop. In het jaar 70 veroverden de Romeinen Jeruzalem en verwoestten stad en tempel. De tempel is nooit meer herbouwd.

Naast de Zeloten kende het volk Israël in die tijd nog meer belangrijke groeperingen.

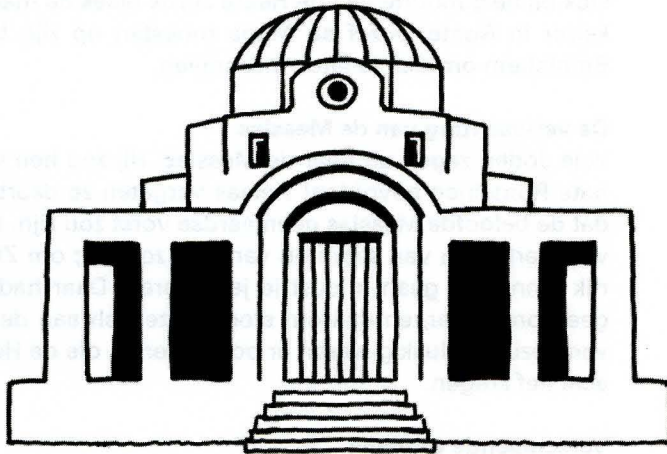
De **Essenen**. Zij trokken zich terug uit het gewone leven en gingen in een soort klooster wonen bij de Dode Zee (Qumran). Daar zijn in 1947 veel oude handschriften van de Bijbel gevonden. Deze rollen zijn voor het bestuderen van de tekst van de Bijbel van groot belang.

De **Farizeeërs**. Deze mensen verwachtten het heil voor Israël uit een strikte onderhouding van de wet. Bij de wet van God bedachten ze nog heel veel andere wetjes. Helaas vergaten ze gemakkelijk waar het uiteindelijk op aankomt: de liefde tot God en het leven uit Gods vergeving. Jezus waarschuwde vaak voor hen.

Veel **Sadduceeërs** vond men onder de rijken. Ze waren bevriend met de Romeinen. De hogepriester en zijn familie (= de overpriesters) behoorden meestal tot deze groep. De Sadduceeërs aanvaardden uit de Bijbel alleen de eerste vijf boeken van Mozes. Ze loochenden de opstanding der doden. De Farizeeërs waren hun tegenstanders.

Instellingen

Een belangrijke plaats in het geestelijk leven hadden de synagogen. Synagogen vond men in heel Israël en zelfs in het buitenland. Een wetgeleerde gaf er bijbels onderwijs aan kinderen van ongeveer 7-12 jaar. Zo'n wetgeleerde was heel goed

thuis in de wetten van God, maar ook in de wetten die er later bijgemaakt waren.

Hoewel Israël geen eigen regering meer had, was er toch een raad die over verschillende dingen (vooral godsdienstige) veel gezag had: het Sanhedrin. Deze bestond uit 71 mannen. De hogepriester was voorzitter. Door deze raad is Jezus ter dood veroordeeld. Ook de apostelen hebben veel van het Sanhedrin te lijden gehad.

Joden of Israëlieten?

We spreken in deze tijd eigenlijk niet meer van Israëlieten, maar van Joden. Dat komt omdat Judea (het woord Jood komt van 'Juda!') de belangrijkste provincie was. Eigenlijk telde de rest niet mee. Andere gebieden waren: Galilea, het Overjordaanse (Perea) en Decapolis. In Samaria woonden de Samaritanen; ze werden door de Joden geminacht.

Diaspora

In de tijd van het Nieuwe Testament woonden veel Joden niet meer in Israël. We noemen dat de diaspora (= verstrooiing). Grote groepen woonden in Babylonië, Rome en Egypte. Omdat ze geen Hebreeuws meer spraken, was voor hen het Oude Testament vertaald in het Grieks. Deze vertaling heet de **Septuaginta** (= 70 in het Grieks), omdat ze door zeventig mensen vertaald zou zijn.

VERWERKING

VRAGEN EN OPDRACHTEN

1. Noem twee zaken waaruit de vernedering van Israël bleek.
2. Waarom verlangden veel mensen naar de Messias?
3. Wat wilden de Zeloten?
4. Wat was het Sanhedrin?
5. Waarom spreken we na de terugkeer uit de ballingschap meer over Joden dan over Israëlieten?
6. Herodes was een Edomiet. Wie was de stamvader van de Edomieten (zie Genesis 25:30)?
7. Door de diaspora woonden veel Joden in het buitenland. Paulus kwam hen tegen op zijn zendingsreizen. Waar woonden ze bijvoorbeeld? Noem drie plaatsen. Zie daarvoor Handelingen 13:14 en 15; 14:1 en 17:10.

BEGRIJP JE HET?

Lees Mattheüs 23:1-3. Wat zegt de Heere Jezus over de Fari-
zeeërs?

Leer uit je hoofd

Leer de eerste helft van de namen van de bijbelboeken van het
Nieuwe Testament (Mattheüs t/m Kolossensen).

21 Het Nieuwe Testament als boek

BINNENKOMER

Pra del Torno is een schitterende plaats in de Alpen van Noord-Italië. Daar is nog steeds de zogenaamde barbenschool. In die school zijn in de donkere middeleeuwen jonge mannen opgeleid tot evangelist. Zij studeerden in de Bijbel, leerden hele stukken van het Nieuwe Testament uit hun hoofd. Als ze eenmaal geschoold waren, trokken ze erop uit om overal onder de Roomse bevolking te getuigen van het licht dat schijnt in de duisternis. Om niet meteen gegrepen te worden door de inquisitie trokken zij als koopman door het land en klopten aan bij de edelen in hun kastelen. Als zij dan hun juwelen aan de dames verkocht hadden, zeiden zij: 'Nu hebben we nog iets anders: mooier en kostbaarder juwelen dan die we zojuist aan u verkochten. Beloof ons dat u ons niet zult verraden.' Dan spraken zij van de parel van grote waarde, zo schitterend, dat haar licht ons God doet kennen.

BIJBELSTUDIE

2 Timotheüs 3:14-17

1. Waarom is het belangrijk om zo jong mogelijk de bijbelse boodschap te kennen?
2. Wat leert dit gedeelte ons over de Heilige Schrift?
3. Waarvoor dient de Heilige Schrift allemaal?

INFORMATIE

Verschillen met het Oude Testament

Het tweede deel van de Bijbel heet het 'Nieuwe Testament'. Wat betekent het woordje 'testament' eigenlijk?

Bij ons betekent 'testament' vaak 'laatste wilsbeschikking'. Voordat iemand overlijdt, regelt hij bijvoorbeeld hoe de erfenis verdeeld moet worden. Deze betekenis van het woord is hier niet aan de orde. Het woordje 'testament' betekent in dit geval 'verbond' (vanuit het Grieks).

In Jeremia 31 lezen we van een nieuw verbond dat de HEERE zal oprichten. Het oude verbond was gesloten bij de Sinai. Maar Israël was telkens ongehoorzaam geweest en had zo het verbond verbroken.

God laat echter Zijn werk niet te gronde gaan. Hij richt een nieuw verbond op. Dit houdt in dat Hij de zonden vergeeft en de Heilige Geest schenkt.

Door de komst en het werk van de Heere Jezus is deze belofte in vervulling gegaan. In het Oude Testament hebben de mensen daar al naar uitgezien.

Het nieuwe verbond bevat meer dan het oude, omdat nu ook alle heidenen erin mogen delen.

Waarin het Nieuwe Testament (= verbond) allemaal verschilt van het Oude Testament kun je zien in het schema.

Oude Testament	Nieuwe Testament
<ul style="list-style-type: none"> • Christus is beloofd. • Gods Koningschap wordt beloofd; iets ervan wordt in Israël zichtbaar. • Er zijn allerlei feesten en wetten. • Allerlei offers worden gebracht. • Het heil is voor één volk bestemd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Christus is gekomen. • In Christus wordt Gods Koninkrijk voorlopig opgericht. Bij Zijn wederkomst komt het definitief. • Door Christus vervuld en daarom afgeschaft of een andere invulling gekregen (zoals Paas- en Pinksterfeest) • Er wordt maar één offer gebracht, namelijk het volmaakte offer van Christus. • Het heil is voor alle volken bestemd.

Het Oude Testament en wij

Door de komst van het Nieuwe Testament is het Oude Testament voor ons niet waardeloos geworden. Integendeel! We mogen erin zien hoe God Zijn belofte gaf en vervulde. Het vertelt ons over de trouw van God.

Zonder het Oude Testament kunnen wij het Nieuwe Testament niet begrijpen. Hoe zouden we kunnen begrijpen waarom Christus het Lam van God genoemd wordt als we de wetten over de offerdienst niet hadden? Ook kunnen wij uit de wetten en de geschiedenissen van het Oude Testament leren hoe wij zelf moeten leven. Er staan in het Oude Testament ook beloften die nog niet vervuld zijn. Die zullen pas aan het eind der tijden vervuld worden, bijvoorbeeld de belofte van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde (Jesaja 66:22, zie ook Openbaring 21:1).

Het Jodendom

De joden erkennen wel het Oude, maar niet het Nieuwe Testament. Zij geloven dat de Messias nog komen moet. Ze geloven niet dat met Christus de vervulling van de oudtestamentische beloften over de Messias is gekomen. Dat is erg. Paulus zegt van hen: 'Maar tot de huidige dag toe, wanneer Mozes gelezen wordt, ligt een deksel op hun hart. Doch zo wanneer het tot den HEERE zal bekeerd zijn, zo wordt het deksel weggenomen' (2 Korinthe 3:15 en 16). Betekent dit niet dat de joden op het eind bekeerd zullen worden?

VERWERKING

VRAGEN EN OPDRACHTEN

1. Wat betekent het woordje 'testament' in de naam 'Het Nieuwe Testament'?
2. Noem twee verschillen tussen het Oude en het Nieuwe Testament.
3. Noem twee redenen waarom wij het Oude Testament niet kunnen missen.
4. Welke beloften staan er in het Oude Testament die nog niet vervuld zijn?
5. Waarom erkennen de meeste joden het Nieuwe Testament niet?

Belijdenis

Lees Heidelbergse Catechismus zondag 6, vraag 19 en beantwoord daarna de vragen.

Vraag: *Waaruit weet jij dat? (Namelijk dat Jezus de enige Verlosser is. Zie vraag en antwoord 15.)*

Antwoord: *Uit het heilig Evangelie, dat God Zelf eerst in het paradijs heeft geopenbaard, en daarna door de heilige patriarchen (= aartsvaders: Abraham, Izaäk en Jakob) en profeten laten verkondigen, en door de offeranden en andere ceremoniën (= plechtige handelingen of gebeurtenissen, bijvoorbeeld Grote Verzoendag) der Wet laten voorbeelden (= van tevoren laten zien), en ten laatste door Zijn eniggeboren Zoon vervuld.*

1. Wie heeft het evangelie geopenbaard en aan wie?
2. Door wie heeft de Heere het daarna laten verkondigen?
3. En vervolgens?
4. Hoe heeft de Heere het evangelie van te voren laten zien?
5. Door Wie zijn de beloften ten slotte vervuld?

Leer uit je hoofd

Leer de tweede helft van de namen van de bijbelboeken van het Nieuwe Testament (1 Thessalonicensen t/m Openbaring).

GESPREK

Reageer op de volgende stellingen.

1. 'Het Oude Testament is minderwaardig. Er staan bijvoorbeeld veel bloedige oorlogen in beschreven. Wij kunnen daar niets meer mee beginnen. We moesten het Oude Testament maar afschaffen. Het Nieuwe Testament is veel beter.' (Marcion, 2e eeuw na Chr.)
2. 'Het Oude Testament is de eigenlijke Bijbel, het Nieuwe Testament is het verklarend woordenlijstje achterin.' (Prof. dr. A.A. van Ruler)

22 Eén evangelie, vier evangelisten

BINNENKOMER

Als je in een oude kerk komt, moet je eens kijken naar de panelen van de preekstoel. Of kijk eens naar de kapitelen bovenaan de pilaren (een kapiteel is de plek waar de pilaar de boog draagt). Kijk ook eens goed naar de afbeelding van de evangelisten op oude schilderijen in zo'n kerk. De kans is groot dat je de vier evangelisten ziet afgebeeld met hun symbool. Mattheüs wordt voorgesteld als een gevleugeld mens, omdat zijn evangelie begint met de menselijke geboorte van Christus en de stamboom van de Verlosser. Markus wordt als een leeuw afgebeeld, want zijn evangelie begint met de prediking van Johannes de Doper in de woestijn. Lukas krijgt de beeltenis van een jonge stier, want hij begint zijn boek met het offer van de priester Zacharias in de tempel. Johannes ten slotte wordt afgebeeld met een adelaar, vanwege de hoge vlucht die zijn gedachten nemen, onder andere dat het eeuwige (scheppings) Woord van God vlees is geworden.

De christelijke traditie heeft al vroeg (in de tweede eeuw) de vier evangelisten verbonden met de vier hemelse wezens uit Ezechiël 10 en de vier dieren rond Gods troon uit Openbaringen 4:7.

BIJBELSTUDIE

Lukas 1:1-4

1. Wat hebben velen vóór Lukas gedaan?
2. Wat deed Lukas eerst, voordat hij ging schrijven (zie vers 3a)?
3. Voor wie schrijft Lukas?
4. Wat wil hij met dit evangelie bereiken?

INFORMATIE

Evangelie

De eerste vier boeken van het Nieuwe Testament zijn de 'evangelien'. Het woord 'evangelie' betekent 'blijde boodschap'. Dat heeft te maken met de *inhoud* van deze boeken. Het gaat daarin over de vreugdevolle tijding dat God mensen wil verlossen. Deze boodschap willen de evangelien overbrengen.

Dit spreekt ook uit de titel van de evangelien. Er staat niet boven: het Evangelie *van* ..., maar er staat boven: het Evangelie *naar* (de beschrijving van) Mattheüs, Markus enzovoort. Het is het evangelie *ván* Jezus Christus, zoals beschreven *dóór* de verschillende evangelisten.

Vier en één

Alle vier evangelisten hebben dus hun verhaal over de Heere Jezus geschreven. Niet zo dat het een vervolgverhaal geworden is: Mattheüs het eerste stuk, Markus het tweede enzovoort. Het zijn allemaal aparte boeken, die elk op hun manier vertellen over Christus.

Daaruit blijkt de betrouwbaarheid van hun verhalen. Hoe meer personen iets vertellen, des te betrouwbaarder is het.

Toch spreken de evangelisten elkaar niet zomaar na. Ze hebben het allemaal over de Heere Jezus en vertellen bijvoorbeeld allemaal over Zijn lijden en opstanding, maar ieder vertelt het op zijn eigen manier en met zijn eigen bijzonderheden. Zo wordt het beeld des te rijker en voller.

Je kunt het vergelijken met een bezoek van de koningin. Veel verslaggevers zijn dan op de been om van het festijn verslag uit te brengen. Toch komt er in iedere krant een ander verhaal te staan. Ze vertellen allemaal over de koningin, maar toch heeft elke verslaggever zijn eigen bijzonderheden. De een legt de nadruk hierop en de ander daarop. De verschillende verhalen vullen elkaar goed aan.

Wat is nu het kenmerkende van de evangelisten?

Mattheüs

Mattheüs (= Levi) was een tollenaar, die door Jezus geroepen werd (Lukas 5:27). Hij schreef zijn evangelie voor de Joden, om hun te bewijzen dat Jezus de beloofde Messias was en in Hem de profetieën tot vervulling kwamen. Daarom haalt hij zoveel aan uit het Oude Testament.

We vinden bij Mattheüs ook verschillende redevoeringen van Christus, zoals de bergrede (hoofdstuk 5 t/m 7) en het hoofdstuk met de gelijkenissen (hoofdstuk 13).

Markus

Dit is het oudste evangelie (ongeveer 65 na Chr. geschreven). Waarschijnlijk hoorde Markus alles van Petrus.